

fen for Udenrigsministeriets 1. Departement, som dog ikke har nogen klar erindring om samtalen. Under alle omstændigheder blev hverken udenrigsministeren eller statsministeren, der var fungerende udenrigsminister, informeret.

Ministrene blev således afskåret fra at træffe politiske beslutninger om, hvorledes sagen burde håndteres.

Det må i øvrigt undre, at Udenrigsministeriet forholdt sig afventende og ikke selv søgte nærmere besked, da der ikke kom flere oplysninger fra Berlin i løbet af fredagen, især på baggrund af det forestående statsministerbesøg. Endelig bemærkes, at chefen for Retsafdelingen tog hjem fredag eftermiddag uden at lægge en orientering til sekretærvagten om, at der muligvis kunne indløbe melding fra ambassaden i Berlin. Dette kan have medvirket til, at da der ca. kl. 03.00 lørdag morgen indløb en orientering, blev den besked, der blev givet videre, vildledende.

2. Kontakten til DDR's myndigheder.

Af amtel 177 fremgår, at ambassaden forelagde sagen telefonisk for DDR's udenrigsministeriums konsularafdeling, før eller samtidig med at den tog kontakt til chefen for Retsafdelingen i København.

Selv om man ikke tog denne kontakt til København for at indhente en instruks, men for at rådslå, var rækkefølgen af de to samtaler uheldig, eftersom et eventuelt råd om ikke at tage kontakt til myndighederne i DDR allerede da ville have været omsonst. Fremgangsmåden viste sig endnu mere uheldig, da ambassaden fik det råd fra de adspurgte vestlige missioner, at de ikke skulle inddrage de østtyske myndigheder, uagtet de 18 faktisk bad herom, men i stedet tage kontakt til advokat Vogel. Senere fremkomne oplysninger har vist, at dette faktisk også var sædvanlig praksis på andre vestlige ambassader. Endelig udtrykte det østtyske udenrigsministerium en vis modvilje mod at sætte de 18 ud af ambassaden ved myndighedernes hjælp under de foreliggende omstændigheder. På trods af advarsler fra dem, man søgte råd hos i Berlin, valgte ambassadøren efter kun ca. 12 timers forløb at lade det østtyske

politi fjerne de 18 østtyskere, hvilket var i strid med den praksis, der har udviklet sig i sådanne sager.

3. Orienteringen af statsministeren og udenrigsministeren.

Da indberetningerne fra ambassaden indløb mandag den 12. september i form af amtel 176 og 177, besluttede Udenrigsministeriet, at statsministeren skulle underrettes. Opgaven overlodes til chefen for Retsafdelingen, som uden at sikre sig kendskab til indholdet af amtel 177 telefonisk informerede Statsministeriets kommitterede i udenrigsanliggender, der dog undlod at orientere statsministeren. Samtidig undlod Udenrigsministeriet, som forberedte statsministerens håndakter til brug for statsbesøget, at udarbejde et notat om hændelsen til brug for statsministeren inden dennes møde med Honnecker. Dermed blev statsministeren afskåret fra at afgøre, hvornår og hvordan han eventuelt ville bringe sagen op i samtalerne løb.

Orienteringen af statsministeren fandt først sted under frokosten på ambassaden, hvor indtrykket var, at de 18 befandt sig i deres hjem i Thüringen, og at deres sag i øvrigt var i gode hænder hos advokat Vogel.

Næste gang, statsministeren blev orienteret, var under en telefonopringning fra London til Statsministeriet den 21. september, hvor han blev informeret om den vesttyske presses afsløring af sagen om de 18 østtyskere. Efter at have bedt om fuld underretning fik han materiale tilsendt under sit ophold på Rhodos den 23. september, men han modtog intet sammenfattende notat og ej heller amtel 177, hvorved han fik et ufuldstændigt billede af begivenhederne den 9. og 10. september.

Udenrigsministeren kom til Danmark den 12. september og blev først tirsdag morgen den 13. september informeret af ministersekretæren. Han læste amtel 176, men ikke 177, fordi han fik det indtryk, at sidstnævnte telex alene indeholdt rene detaljer. De ansvarlige embedsmænd opfattede amtel 177 som en detaljeret uddybning af amtel 176, hvilket den jo også angiver at være.

Efter udvalgets opfattelse må det imidlertid stå klart, at der er en væsentlig indholdsmæssig